

Legal Measures to Control the Transmission of Coronavirus Disease 2019 According to the Communicable Diseases Act B.E. 2558 in Chiang Mai Province

Dr. Kittana Chomphurat

Lecturer, Faculty of Law, Western University

Contact 086-9113940, E-mail: dr.krit.law.wtu@gmail.com

Original article

Received: 25 Jan 2023

Revised: 28 Feb 2023

Accepted: 1 March 2023

Abstract

The purpose of this research was to study the facts and legal problems, in controlling the transmission of the Coronavirus 2019, both in Thailand and abroad, to find appropriate measures for amending Thai laws to be more effective. This qualitative research, with in-depth interviews of 11 people who are involved in the legal measures to control the transmission of the coronavirus disease 2019, together with documentary research from law textbooks, research papers, and websites.

The results showed that establishments that have detected an infected person but do not notify disease control officers, the law must be enforced strictly and educate relevant persons to comply with this law. The owner of the establishment is responsible for the expenses incurred by the official. But the capabilities of those who did not comply with the law should be taken into account. Submission of documents or evidence to the official at the disease control checkpoint must not have any exemption. Vehicle owner or infected person must be responsible for the cost incurred. The provincial committee should have more representatives from local and private sector. The law should be strictly enforced, by adding criminal penalties. Discretion must be based on facts and laws for decision-making.

Chiang Mai Province or Thailand should strictly and seriously enforce all laws related to the communicable diseases, by applying criminal law to determine liability of an offence on covering up contagious disease by intention, or carelessness. This is criminal offense of intentionally or recklessly spreading germs causing death to others, attempted murder. physical harm to another person, or intentional, or reckless acts that cause physical, or mental harm to another person.

Keywords: Legal Measures, Control the Transmission, Coronavirus Disease 2019, Communicable Diseases Act B.E. 2558

มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ในจังหวัดเชียงใหม่

ดร.กฤต ณ หนองบัว

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

ติดต่อ 086-9113940 E-mail: dr.krit.law.wtu@gmail.com*

นิพนธ์ต้นฉบับ

บทคัดย่อ

วันรับ 25 มค. 2566

วันแก้ไข 28 กพ. 2566

วันตอบรับ 1 มีค. 2566

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อหามาตรการที่เหมาะสมมาเสนอแนะในการแก้ไขกฎหมายของไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการศึกษาเอกสารจากกฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย ข้อมูลจากเว็บไซต์ และสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 11 คน คือ อธิบดีกรมควบคุมโรค ผู้อำนวยการจังหวัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่พนักงานควบคุมโรค และพนักงานอัยการ

ผลการวิจัยพบว่า สถานประกอบการที่ตรวจพบผู้ติดเชื้อแล้วไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมโรคควรงดบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาดและการให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ผู้ที่ได้รับคำสั่ง หรือเจ้าของสถานประกอบการต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของเจ้าพนักงานฯ แต่ควรมุ่งถึงศักยภาพของผู้ที่ได้รับคำสั่งด้วย การยื่นเอกสารหรือหลักฐานต่อเจ้าพนักงานฯ ประจำด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศต้องไม่มีการยกเว้นบุคคลใดๆ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมฯ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย หรือตัวผู้ติดเชื้อโรคเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเอง คณะกรรมการจังหวัดควรเพิ่มตัวแทนที่มาจากท้องถิ่นและภาคเอกชน และควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยการเพิ่มโทษทางอาญา การใช้ดุลพินิจจะต้องใช้ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายประกอบการตัดสินใจ

จังหวัดเชียงใหม่ หรือประเทศไทยควรมีการนำกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงทุกฉบับมาปรับใช้บังคับอย่างเคร่งครัดและจริงจัง และนำกฎหมายอาญามาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิด กรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงโดยปิดบังความจริงเกี่ยวกับการป่วย เป็นความผิดฐานแพร่เชื้อโรคโดยเจตนา หรือประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การพยายามฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายของผู้อื่น หรือการกระทำโดยเจตนา หรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, การควบคุมการติดต่อ, โรคไวรัสโคโรนา 2019, พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558

บทนำ

ประเทศไทยได้ดำเนินการป้องกัน และควบคุมโรคอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มตรวจคัดกรองอุณหภูมิผู้เดินทางที่ด่านควบคุมโรคระหว่างประเทศ ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2563 หลังจากที่ประเทศจีนประกาศแจ้งเตือนว่าพบการระบาดของโรคปอดอักเสบไม่ทราบเชื้อสาเหตุในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ช่วงปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ทำให้สามารถตรวจจับผู้ป่วยชาวจีนรายแรกที่น่าจะเชื้อเข้าสู่ประเทศไทยได้อย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นพบผู้ป่วยในประเทศไทยรายแรก อาชีพขับรถแท็กซี่ซึ่งไม่เคยมีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ แต่มีประวัติขับรถแท็กซี่ให้บริการกับผู้ป่วยชาวจีน หลังจากนั้นเป็นต้นมาเริ่มพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อภายในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในกลุ่มอาชีพเสี่ยงสูงที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้ยังมีคนไทยที่ป่วยภายหลังกลับจากเดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศ การป่วยด้วยโรคโควิด-19 ในคนไทย ทำให้เกิดการแพร่เชื้อไปยังผู้สัมผัสใกล้ชิดโดยเฉพาะคนในครอบครัว อย่างไรก็ตามกระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการค้นหาและติดตามผู้สัมผัสอย่างรวดเร็ว จนสามารถควบคุมให้การระบาดยังอยู่ในวงจำกัดได้ (กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค. 2564) โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 นับเป็นโรคอุบัติใหม่ที่กำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงไปทั่วโลก ทำให้มีผู้ติดเชื้อและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากจนองค์การอนามัยโลก ต้องประกาศให้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นการระบาดใหญ่ กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจไปทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วย ปัจจุบันรัฐบาลได้ออกมาตรการต่างๆ ในการแก้ไขป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หลายมาตรการทางกฎหมายในการเฝ้าระวัง การป้องกัน และการควบคุมโรคติดต่อในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการบริหารจัดการกับ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของฝ่ายปกครอง (ปรณต สุวรรณมาลา และปรีชา ทิพย์มณฑา. 2564) ในบริบททางสาธารณสุข การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลกับลักษณะบางอย่างที่มีร่วมกันหรือเป็นโรคบางชนิดที่เป็นเหมือนกัน การปฏิบัติต่อกับบุคคลด้วยการเรียกชื่อแบบดูแคลน การเหมารวม การเลือกปฏิบัติ การปฏิบัติแยกจากคนอื่น และ/หรือการสูญเสียสถานะบางอย่างเนื่องจากความเชื่อมโยงกับโรคไวรัสโคโรนาที่เกิดขึ้นจากการรับรู้สร้างความหวาดกลัวในวงกว้าง หรือทำให้สังคมไร้ความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้ติดเชื้อ สภาพเช่นนี้จะบีบคั้นให้ประชาชนหลีกเลี่ยงการคัดกรอง การตรวจ และการกักตัว นอกจากนี้การรายงานของสื่อต่างๆ ใช้ภาษาที่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งควรคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ ซึ่งให้ความเคารพและไม่จำกัดสิทธิ เพราะคำที่ใช้ในสื่อต่างๆ ที่นิยมใช้มีอิทธิพลต่อการสื่อสารเกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 การรายงานข้อมูลแง่ลบอาจมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับและการปฏิบัติต่อบุคคลต้องสงสัยติดเชื้อโคโรนา ผู้ป่วย ครอบครัวของผู้ป่วย และชุมชนที่ได้รับผลกระทบ อาจทำให้เกิดการแยกตัวทางสังคมของกลุ่มคน ซึ่งอาจเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของไวรัสมากขึ้น ไม่ใช่ในแง่ลบ ผลที่ตามมาคือปัญหาสุขภาพที่รุนแรงขึ้นและการควบคุมการระบาดที่ยากลำบากขึ้น

จากที่กล่าวมาผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาปัญหาทางกฎหมายที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางวิชาการในการสร้างแนวคิดสำหรับการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมโรคติดต่อที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ เหมาะสม สอดคล้องกับหลักการและทฤษฎี ทางกฎหมายมหาชน ตลอดจนสามารถนำบทสรุปและแนวทางการแก้ไขปัญหาประยุกต์ใช้ใน

จังหวัดเชียงใหม่หรือประเทศไทย อันจะก่อให้เกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติถึงแม้ว่ามาตรการการป้องกันควบคุมโรคมีการเปลี่ยนแปลงก็สามารถประยุกต์การดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมโรคติดต่อต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ในจังหวัดเชียงใหม่ มีปัญหาอย่างไร ควรแก้ไขอย่างไร

2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ของต่างประเทศว่าเหมือนหรือแตกต่างกับจังหวัดเชียงใหม่อย่างไร

3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศ ในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อนำมาปรับใช้กับกฎหมายจังหวัดเชียงใหม่ให้มีประสิทธิภาพทัดเทียมนานาประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาเอกสารจากตัวบท กฎหมาย ตำราทางวิชาการ งานวิจัย บทความจากวารสารหรือนิตยสารทางกฎหมาย เอกสารประกอบการสัมมนา สถิติข้อมูลจากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ตทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหา สรุปและข้อเสนอแนะ

ประชากร ประกอบด้วย ได้แก่ อธิบดีกรมควบคุมโรคหรือผู้แทน ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน

นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหรือผู้แทน เจ้าพนักงานควบคุมโรค (ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ของหน่วยงานสาธารณสุขในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล) และพนักงานอัยการ

กลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบเจาะจง รวมทั้งหมด 11 คน โดยแยกดังนี้ 1) อธิบดีกรมควบคุมโรคหรือผู้แทน จำนวน 1 คน 2) ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้แทน จำนวน 1 คน 3) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดหรือผู้แทน จำนวน 1 คน 4) เจ้าพนักงานควบคุมโรค (ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล ของหน่วยงานสาธารณสุข) จำนวน 3 คน 5) เจ้าพนักงานควบคุมโรคในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน 4 คน 6) พนักงานอัยการ จำนวน 1 คน

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ ซึ่งจะใช้แบบสัมภาษณ์แบบกำหนดหัวข้อไว้แล้ว หรือเป็นแบบปลายปิด (Closed Form) เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บข้อมูลในประเด็นต่างๆ ผสมผสานกับแบบปลายเปิด (Opened Form) เพื่อเปิดกว้างให้แสดงความคิดเห็นนอกเหนือจากประเด็นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีความเหมาะสม และข้อมูลที่เก็บรวบรวมในงานวิจัยนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บรวบรวมจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสัมภาษณ์ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบประชากรและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างขั้นตอนที่ 4 นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองพร้อมกับการนำสัมภาษณ์จริงขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารการสัมภาษณ์ โดยออกแบบสัมภาษณ์แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ แบ่งแยกประเภท เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Tools for Data Collective) จะประกอบด้วยคำถามทั้งหมด 5 ส่วน คำถามที่ตั้งในแบบสัมภาษณ์ ได้ไปทำการทดสอบ (pre-test) ความถูกต้องของเนื้อหา (Content Validity) ในแต่ละข้อ โดยทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) ให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ ทำการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้จริง ด้วยการใช้วิเคราะห์ความเที่ยงตรงของคำถามและคำตอบของผู้ตอบว่า ผู้ตอบหลงประเด็นหรือไม่ อย่างไร และผู้ตอบมีความเที่ยงตรงของคำตอบที่ทำให้เชื่อได้เพียงใด ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงและนำไปใช้ในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งปฐมภูมิ มีการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างโดยปฏิบัติ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดี รวมทั้งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยและกระบวนการวิจัย 2) ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลเสนอต่อบุคคลล เจ้าของกิจการหรือหน่วยงานที่จะเข้าไปขอสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) 3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้ คือ 3.1) การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) คือ สัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างโดยเรียงลำดับประเด็นคำถามตามแบบฟอร์มสัมภาษณ์เชิงลึก 3.2) บันทึกการสนทนาในกระดาษ เครื่องบันทึกภาพ และเครื่องบันทึกเสียงแหล่งทุติยภูมิ ได้มาจากแหล่งเอกสาร เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย ในการควบคุมการติดต่อของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 งานวิจัยของ

ประเทศไทยและของต่างประเทศ ตำรา หนังสือ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากทำการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้จนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกแยกแยะและจัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการแบบพรรณนา (Descriptive) เพื่อที่จะตอบคำถามที่ตั้งไว้ โดยวิเคราะห์จากประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย (เกี่ยวกับเรื่องที่วิจัย) อุปสรรคและผลกระทบของกฎหมายหลักที่ใช้บังคับในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่างมาทำการสังเคราะห์ควบคู่กัน เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่ละเอียดมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 1) สถานพยาบาลมีระบบการรายงานให้ผู้รับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่สถานประกอบการไม่ค่อยรายงานจนกว่าพนักงานคนนั้นป่วยแล้วไปสถานพยาบาล เนื่องจากสถานประกอบการมีการค้นหาผู้ติดเชื้อในพนักงานอยู่แล้ว ถ้าพบก็ส่งไปตรวจยืนยันที่สถานพยาบาล แต่ก็มีบางสถานประกอบการที่ตรวจพบผู้ติดเชื้อแล้วไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมโรค และการบังคับใช้กฎหมายหรือความรู้ของบุคคลที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายมีน้อย 2) สถานประกอบการจะให้ความร่วมมือในการทำตามมาตรการการป้องกันโรคในสถานประกอบการไม่ว่าจะเป็นมาตรการป้องกันกันการติดเชื้อและมาตรการที่พบผู้ติดเชื้อในสถานประกอบการหรือผู้ติดเชื้อเข้ามาใช้บริการในสถานประกอบการ แต่ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการเพื่อให้การควบคุมการระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพก็สมควรให้ผู้ที่ได้รับคำสั่งนั้นหรือเจ้าของ

สถานประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่บางครั้งควรคำนึงถึงศักยภาพของผู้ที่ได้รับคำสั่งนั้นด้วย 3) การยื่นเอกสารหรือหลักฐานต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศมีการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการต่างๆ ของรัฐยังไม่เด็ดขาดโดยมีการเล็ดรอดของผู้ที่เดินทางฯ ซึ่งก็ให้เห็นตามสื่อต่างๆ มากมายทั้งคนไทยและคนต่างประเทศ ควรลงโทษผู้ฝ่าฝืนในอัตราที่สูงสุด และเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการกักตัว หรือรักษาด้วย ถ้าไม่มีจ่ายก็ต้องดำเนินการบังคับคดีต่อไป ไม่มีการยกเว้นบุคคลใดๆ ทั้งสิ้น เจ้าพนักงานควบคุมโรคประจำด่านต้องติดตามข้อมูลโรคติดต่อในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลกให้ทันต่อเหตุการณ์โรคระบาดด้วย ซึ่งจะทำให้การควบคุมโรคมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น 4) เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองเพราะต้องรับผิดชอบในผู้โดยสารนั้นๆ แต่หากเป็นผู้ขนส่งที่มีหน้าที่รับขนส่งเท่านั้นและไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับผู้ที่ติดเชื่อซึ่งเป็นผู้โดยสารที่มีการปกปิดไม่แจ้งข้อมูลจะรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายคงไม่เป็นธรรมแก่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ให้รัฐบาลเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น เพราะเป็นการป้องกันควบคุมโรคไม่ให้แพร่เชื้อโรคไปยังประชาชนคนอื่นๆ และตัวผู้ติดเชื่อโรคควรจะเป็นผู้รับผิดชอบตนเอง 5) การใช้ระบบคณะกรรมการของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ทั้ง 4 คณะกรรมการมีความเหมาะสม แต่ควรเพิ่มคณะกรรมการที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและคณะกรรมการชุดนี้ควรจะมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจไม่เช่นนั้นก็จะทำให้พื้นที่ของตนเองมีการระบาดของโรคเพิ่มขึ้น และควบคุมได้ยากมากขึ้น 6) การกำหนดโทษอาญาของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 โดยมาตรการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามพ.ร.บ.นี้เป็นลักษณะป้องปราม เนื่องจากโรคระบาดนี้

เป็นโรคติดต่ออันตราย มีผลต่อชีวิต ร่างกาย เศรษฐกิจของสังคมโดยรวม และจะทำให้มีการระบาดหรือแพร่เชื้อมากขึ้น ควบคุมโรคได้ยาก และการกระทำผิดมาตรานี้ก็บ่อยครั้งขึ้น ดังนั้นควรมีบทลงโทษทางอาญาและที่สูงขึ้นเพื่อให้เกรงกลัวต่อบทลงโทษไม่ให้มองข้ามละเลย ไม่ปฏิบัติเพราะเป็นเรื่องความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม 7) การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งการใช้ดุลพินิจนั้นต้องอยู่ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ของกฎหมายมาปรับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงและเจตนารมณ์ของกฎหมายโดยการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และการให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้นำกฎหมายที่มีอยู่ คือ 1) กฎหมายว่าด้วยสุขภาพและความปลอดภัย 2) กฎหมายควบคุมโรคติดต่อ 3) ประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบกรณีการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง แต่ในบางมลรัฐได้บัญญัติฐานความผิดเฉพาะเกี่ยวกับกรณีการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรง และมีการบัญญัติกฎหมายและนำกฎหมายมาปรับใช้กับการกระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงแตกต่างกันไป 3 ลักษณะคือ 1) คนป่วยไม่บอกกล่าวหรือปิดบังความจริงเกี่ยวกับการป่วย ถ้ามีความชัดเจนว่าเมื่อการกระทำ ผู้กระทำย่อมมีความผิด 2) ความผิดฐานแพร่เชื้อโรค โดยรู้อยู่แล้วว่าตนเป็นแล้วทำการแพร่เชื้อโดยวิธีการต่างๆ นั้น กฎหมายบัญญัติให้ผู้กระทำที่ได้กระทำการแพร่เชื้อไปมีความผิด แม้ว่าผู้ถูกกระทำจะรู้ถึงการเป็นโรคหรือได้รับการบอกกล่าวถึงการเป็นโรคแล้วยอมรับเอาความเสี่ยงนั้นเอง และกำหนดให้เป็นโรคติดต่อโรคติดต่อและเป็นอันตรายต่อสาธารณสุข ซึ่งผู้ใดที่เป็นโรคดีกล่าวเจตนาหรือตั้งใจแพร่เชื่อนั้นไปยังผู้อื่น 3) ความผิดฐานใช้กำลังประทุษร้าย ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย พยายามฆ่าและการฆ่าผู้อื่น อันเป็นฐาน

ความผิดที่มีอยู่แล้วในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีการนำมาใช้วินิจฉัยความรับผิดของผู้กระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรง

ประเทศอังกฤษไม่มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงไว้ในประมวลกฎหมายอาญาโดยเฉพาะ แต่ได้นำกฎหมายอาญาที่มีอยู่ในเรื่องการทำร้ายร่างกายมาใช้ในการตีความผิดฐานทำร้ายร่างกายครอบคลุมถึงผู้ใดที่เป็นเหตุให้บุคคลอื่นติดเชื้โรค ดังนี้ 1) การแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงกับความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา 2) การแพร่เชื้อโรคกับความผิดที่ไม่ถึงกับทำให้คนตายการทำร้ายร่างกาย คือ การกระทำโดยเจตนาหรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ และผู้ใดที่รู้ว่าเป็นโรคติดต่อที่ต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ได้เข้าร่วมหรือประกอบการค้า ธุรกิจหรืออาชีพ โดยที่ผู้นั้นไม่อาจเข้าร่วมหรือดำเนินงาน ดังกล่าวนี้นี้ได้โดยปราศจากความเสี่ยงในการแพร่เชื้อ ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับ

ประเทศฝรั่งเศส ได้นำบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาปรับใช้ โดยการตีความคำว่า “สารพิษ” ให้ครอบคลุมถึงโรคติดต่อร้ายแรงด้วย โดยผู้กระทำมีเจตนาทำให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย เปรียบเสมือนกับการนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายผู้อื่น ก่อให้เกิดผลต่อชีวิตและร่างกาย ทำให้ผู้ถูกกระทำได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย

ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทลงโทษผู้ที่กระทำการแพร่เชื้อโรคไปยังบุคคลอื่น โดยบัญญัติว่าผู้ใดไม่ว่าโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำให้บุคคลอื่นติดต่อโรค ต้องระวางโทษปรับ และในการดำเนินคดีจำเลยมีสิทธิได้รับความคุ้มครองหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลที่ติดต่อร้ายแรงนั้นได้รู้และสมัครใจที่จะยอมรับเอาความเสี่ยงนั้นเอง และผู้ใดกระทำการ โดยมีเจตนา

ร้าย ไม่ว่าโดยวิธีการใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคร้ายแรงเข้าสู่ร่างกาย หรือพยายามกระทำการโดยมีเจตนาร้าย อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับเชื้อ โรคร้ายแรงเข้าสู่ร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 25 ปี และผู้ที่ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงทำให้บุคคลอื่นไม่ว่าโดยวิธีใดๆ ผู้กระทำที่มีความผิดต้องระวางโทษปรับ เว้นแต่เป็นกรณีที่ถูกกระทำได้รู้และสมัครใจยอมรับความเสี่ยงนั้นเอง

ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายโรคติดต่อที่สำคัญคือ The Infectious Act (Chapter 137) ในการควบคุมโรคติดต่อในสิงคโปร์นั้น หากมีเหตุการณ์หรือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมีเหตุอันเชื่อว่าหรือสงสัยจะมีเหตุโรคติดต่อเกิดขึ้นจะต้องรีบแจ้งเตือนแก่ผู้บริหารสาธารณสุขระดับสูง ถือเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของกฎหมายฉบับนี้ โดยมีมาตรการ 1) การดำเนินการสืบสวนและสำรวจการระบาด 2) การรักษาและการตรวจร่างกายทางการแพทย์ ผู้อำนวยการอาจจะให้บุคคลใดๆ หรือบุคคลต้องสงสัยว่าจะเป็นพาหะ หรือสัมผัสกับโรคติดต่อเข้ารับการตรวจ ณ โรงพยาบาลใดๆ ในเวลาใดๆ ก็ได้ และหากตรวจพบว่ามีโรคติดต่ออาจสั่งย้ายไปกักกันได้ 3) การตรวจทางนิติเวช ในกรณีที่มีการเสียชีวิตของบุคคลที่สงสัยว่าจะมีการติดเชื้โรคติดต่อ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหรือผู้อำนวยการด้านสาธารณสุขอาจสั่งให้มีการผ่าพิสูจน์ได้ 4) การขอข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์ ผู้อำนวยการ (director) อาจจะขอข้อมูลจากบุคลากรทางการแพทย์จากสถานพยาบาลทุกประเภทเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินการใดๆ แต่ต้องเป็นการนำมาใช้เพื่อความมุ่งหมายในการป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ 5) ความผิดจากการให้ข้อมูลและการช่วยเหลือที่ผิด 6) การทำความสะอาดเส้นทางต่างๆ โดยผู้อำนวยการมีสิทธิสั่งการให้ทำความสะอาดหรือดำเนินการไม่ให้เกิดโรคติดต่อ 7) การทำลายหรือกำจัดอาหารสัตว์ และแหล่งน้ำที่เป็นต้นเหตุนำมาซึ่งโรคติดต่อ 8) การทำลายซากศพที่ติดเชื้ 9) การแยก

บุคคลออกจากชุมชน 10) การตรวจตราแหล่งที่จะเกิดโรคติดต่อให้เป็นหน้าที่ของประชาชนร่วมด้วย ฯลฯ

ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายเพื่อดำเนินการต่อโรคระบาดเป็นไปตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งกำหนดให้กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานผู้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย และได้กำหนดมาตรการเพื่อดำเนินการไว้ดังนี้(ภาคภูมิ รุจิขจรเดช. 2563) 1) โครงสร้างขององค์กรที่มีหน้าที่ปฏิบัติซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการ 2) มาตรการในทางปฏิบัติซึ่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติมีอำนาจประกาศกำหนดชื่อและอาการของโรคติดต่ออันตรายหรือโรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง กำหนดให้ช่องทางเข้าออกใดในราชอาณาจักรเป็นด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ และกำหนดการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคโดยกระทำการใดๆ ทางแพทย์ เพื่อให้คนหรือสัตว์เกิดความต้านทานโรค นอกจากนี้ยังมีกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศในสถานการณ์ที่เป็นภัยหรืออาจเป็นภัยต่อชีวิต ร่างกาย สิทธิเสรีภาพ ทรัพย์สิน สังคม หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน ถือเป็นสถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐไม่ว่าในด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการรักษาความสงบภายในและภายนอกประเทศ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช 2457 ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้น มีมาตรการและกลไกการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดความผิดและโทษสำหรับผู้ป่วยที่กระทำการอันอาจแพร่เชือนั้นรวมเป็นส่วนหนึ่งของ

บทบัญญัติในกฎหมายอาญาโดยมีหลักการให้ลงโทษผู้ป่วยด้วย โรคติดต่อและแพร่เชื้อโรคนั้นต่อไปยังบุคคลภายนอกโดยเจตนา และนำมาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบกรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง เช่นเดียวกับ

ประเทศอังกฤษได้นำกฎหมายอาญาที่มีอยู่ในเรื่องการทำร้ายร่างกายมาใช้ โดยความผิดฐานทำร้ายร่างกายในกฎหมายอาญากว้างพอที่จะครอบคลุมถึงการกระทำของผู้ใดที่เป็นเหตุให้บุคคลอื่นติดเชื้อโรค โดยนำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงกับความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา มาวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้ที่แพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงไปยังผู้อื่น การแพร่เชื้อโรคกับความผิดที่ไม่ถึงกับทำให้คนตายการทำร้ายร่างกาย คือ การกระทำโดยเจตนาหรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ส่วนกฎหมายของฝรั่งเศส เมื่อมีการฟ้องร้องดำเนินคดีในเรื่องการกระทำอันเป็นการแพร่เชื้อโรค ศาลฝรั่งเศสได้นำบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส

นอกจากนี้ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานเจตนาแพร่เชื้อโรคร้ายแรงมากหรือโรคติดต่อที่มีข้อบังคับประกาศให้เป็นโรคติดต่อพิเศษตามเจตนารมณ์ขอพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้มีบทลงโทษผู้ที่กระทำการแพร่เชื้อโรคไปยังบุคคลอื่น

สำหรับประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายโรคติดต่อที่สำคัญคือ The Infectious Act (Chapter 137) มีลักษณะคล้ายกับพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ของ

ประเทศไทยที่มีลักษณะในเชิงบริหารงานหรือการป้องกัน พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 โดยคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการ

ดำเนินการเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ในเชิงการป้องกันและการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ

สรุปผลการวิจัย

สถานประกอบการที่ตรวจพบผู้ติดเชื้อแล้วไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมโรคให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เด็ดขาดและการให้ความรู้ของบุคคล ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ผู้ที่ได้รับคำสั่งหรือเจ้าของสถานประกอบการเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ควรคำนึงถึงศักยภาพของผู้ที่ได้รับคำสั่งนั้นด้วย การยื่นเอกสารหรือหลักฐานต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศต้องไม่มีการยกเว้นบุคคลใดๆ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย หรือตัวผู้ติดเชื้อโรคเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายเอง คณะกรรมการจังหวัดควรเพิ่มตัวแทนที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนคณะกรรมการควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด โดยการเพิ่มโทษทางอาญา การใช้ดุลพินิจจะต้องใช้ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ประกอบการตัดสินใจ

ประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สิงคโปร์ ประเทศไทย มีกฎหมายที่ใช้บังคับกับโรคติดต่ออันตราย ส่วนประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส ใช้กฎหมายใกล้เคียงมาบังคับใช้

ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลีย มีกฎหมายอาญาลงโทษผู้แพร่เชื้อโรคไปยังบุคคลอื่นโดยเจตนา ประเทศอังกฤษใช้กฎหมายอาญาลงโทษผู้แพร่เชื้อโรคในความผิดฐานทำร้ายร่างกายโดยเจตนา ประเทศฝรั่งเศสใช้กฎหมายอาญาลงโทษผู้แพร่เชื้อโรคในความผิดนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายโดยเจตนา สำหรับประเทศสิงคโปร์และประเทศไทยมีกฎหมายบังคับใช้ในลักษณะเชิงบริหารงานหรือการป้องกัน

การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 การแจ้งต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ ในกรณีที่มีโรคติดต่ออันตราย โรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง หรือโรคระบาดเกิดขึ้น พบว่าบุคคลตามที่กฎหมายกำหนดต้องมีการแจ้ง ทั้งนี้เพราะจะทำให้การควบคุมโรคไม่ให้เกิดการระบาดของเชื้อโรคแพร่ออกไป ส่วนสถานพยาบาลเท่าที่ทราบจะมีระบบการรายงานให้ผู้รับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด แต่มีบางสถานประกอบการที่ตรวจพบผู้ติดเชื้อแล้ว ไม่แจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมโรค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบังคับใช้กฎหมายหรือความรู้ของบุคคลตามมาตรานี้ที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมายมาตรานี้มีน้อย ดังนั้นรัฐ คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด เจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารหรือความรู้กฎหมายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพนม คลีณา (2561) เรื่อง การเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และใช้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพเพื่อการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่มาจากต่างประเทศของประชาชนในเขตเมือง และระนอง เกตุดาว และคณะ (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี ผู้ที่ต้องดำเนินการหรือผู้ได้รับคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามจำนวนที่จ่ายจริง พบว่าต้องมีการออกค่าใช้จ่ายตามคำสั่งเจ้าพนักงาน ทั้งนี้เพราะกรณีที่เจ้าพนักงานควบคุมโรคออกคำสั่งแล้วไม่ปฏิบัติตามในเวลาที่กำหนดอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ มีการแพร่ระบาดของโรคไม่ใช่พนักงานควบคุมโรคดำเนินการแล้วผู้ถูกออกคำสั่งจึงควรต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ทั้งนี้กรณีเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการเพื่อให้การควบคุมการระบาดเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามควรคำนึงถึงศักยภาพของผู้ที่ได้รับคำสั่งนั้นด้วยว่ามีความสามารถในการ

การออกค่าใช้จ่ายนั้นกลับคืน ผู้เดินทางที่มาจากท้องที่หรือเมืองท่านอกราชอาณาจักรที่พบผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตรายหรือโรคระบาดมีหน้าที่ในการยื่นเอกสารหรือหลักฐานต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด้านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศ พบว่าต้องมีการยื่นเอกสารไม่มีการยกเว้นบุคคลใดๆ ทั้งสิ้นแต่ก็มีการเล็ดรอดของผู้ที่เดินทางฯ ทำให้เกิดการระบาดของเชื้อโรคเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีการบังคับใช้กฎหมายไม่เคร่งครัด หรือการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการต่างของรัฐยังมีความเข้มงวดยังไม่เพียงพอ โดยต้องดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดและใช้โทษในอัตราที่สูงที่สุด รวมทั้งใช้มาตรการเก็บค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการกักตัว หรือรักษาด้วย ถ้าไม่มีจ่ายก็ต้องดำเนินการบังคับคดีต่อไป เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเองเพราะต้องรับผิดชอบในผู้โดยสารนั้นๆ เนื่องจากตนเป็นผู้รับขนส่งคนโดยสาร พบว่าต้องการให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบต่อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของระนอง เกตุดาว และคณะ (2563) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุดรธานี แต่อย่างไรก็ตาม หากเป็นผู้ขนส่งที่มีหน้ารับขนส่งเท่านั้นและไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับผู้ติดเชื้อซึ่งเป็นผู้โดยสารที่มีการปกปิดไม่แจ้งข้อมูลจะรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายคงไม่เป็นธรรมแก่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ให้รัฐบาลเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเพื่อการนั้น เพราะเป็นการป้องกันควบคุมโรคไม่ให้แพร่เชื้อโรคไปยังประชาชนคนอื่นๆ และตัวผู้ติดเชื้อโรคควรจะเป็นผู้รับผิดชอบต่อตนเอง การใช้ระบบคณะกรรมการของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พบว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ คณะกรรมการจะสามารถเป็นที่ระดมประสบการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับรู้ข้อเท็จจริงได้มากกว่าบุคคลเพียงคนเดียว

การตัดสินใจจะกระทำด้วยประสบการณ์ร่วม ทำให้คนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันหาวิธีร่วมกันในการตัดสินใจ จนได้การตัดสินใจที่มีคุณภาพสูงสุด ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์กว่า เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์ และมีความหลากหลายในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งที่ต่างกันอย่างคนเดียวยังทำไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภาคภูมิ รุจิขจรเดช (2563) เรื่อง บทบาทของกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของประเทศกับภาวะการเกิดโรคระบาด การกำหนดโทษอาญาของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 พบว่าต้องการให้มีมาตรการลงโทษทางอาญาที่เคร่งครัดและจริงจัง ทั้งนี้เนื่องจากโรคโควิด 19 เป็นโรคติดต่ออันตราย มีผลต่อชีวิต ร่างกาย เศรษฐกิจของสังคมโดยรวม และจะทำให้ให้มีการระบาดหรือแพร่เชื้อมากขึ้น ควบคุมโรคได้ยาก ดังนั้นควรมีบทลงโทษทางอาญาและนักพินิจสมควรเพื่อให้เกรงกลัวต่อบทลงโทษไม่ให้มองข้ามละเลยไม่ปฏิบัติเพราะเป็นเรื่องความปลอดภัยของสังคมส่วนรวม สอดคล้องกับการศึกษาของศิริพร จารุพิสิฐไพบูลย์ (2544) เรื่อง ความรับผิดชอบทางอาญาในการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง และชนวัฒน์ รัชตากร (2539) เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมผู้แพร่เชื้อเอชไอวี การกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง พบว่าเห็นด้วยกับการใช้ดุลพินิจในการออกคำสั่ง ทั้งนี้เพราะว่าดุลพินิจเป็นอำนาจตัดสินใจอย่างอิสระที่จะเลือกกระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจดุลพินิจเป็นอำนาจที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ใช้อำนาจสามารถเลือกตัดสินใจกระทำการอย่างใดหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างอิสระ สอดคล้องกับการศึกษาของกัมปนาท สติยพร (2563) เรื่อง หลักการทางกฎหมายในการใช้อำนาจดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

การอภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมโรคติดต่อ คือ 1) กฎหมายว่าด้วยสุขภาพและความ

ปลอดภัย (Health and Safety Law) 2) กฎหมายควบคุมโรคติดต่อ (Communicable Disease Act) 3) ประมวลกฎหมายอาญามาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบกรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการบัญญัติกฎหมายและนำกฎหมายมาปรับใช้กับการกระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงแตกต่างกันไป

ประเทศอังกฤษมีพระราชบัญญัติสาธารณสุขวางแนวทางในการควบคุมโรคติดต่อไว้ในพระราชบัญญัติการสาธารณสุขว่าด้วยการควบคุมโรค พ.ศ. 2527 (Public Health (Control of Diseases Act 1984) และข้อบังคับเกี่ยวกับการสาธารณสุข (ว่าด้วยโรคติดต่อ) พ.ศ. 2531 Public Health (infectious diseases) Regulation ค.ศ. 1988

ประเทศฝรั่งเศสได้นำบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการนำสารพิษ เข้าสู่ร่างกายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาปรับใช้ในการกระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรง คือ ผู้กระทำความผิดจะทำให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายเปรียบเสมือนกับการนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายผู้อื่น อันไม่จำเป็นที่สารพิษจะต้องเป็นสารเคมีเท่านั้น แต่อาจหมายถึงเชื้อโรคด้วยก็ได้ เพราะทั้งสารเคมีและเชื้อโรคก่อให้เกิดผลต่อชีวิตและร่างกายของผู้กระทำเช่นเดียวกัน

ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และพระราชบัญญัติสุขภาพ ปรับใช้หรือตีความกฎหมายในการดำเนินการเกี่ยวกับโรคติดต่อที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ซึ่งประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศสและประเทศออสเตรเลียมีการนำกฎหมายอาญามาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบกรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง เช่น การไม่บอกกล่าวหรือปิดบังความจริงเกี่ยวกับการป่วย ความผิดฐานแพร่เชื้อโรคโดยเจตนาหรือประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การพยายามฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายของผู้อื่นหรือการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น

ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ โดยผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกอย่างสูงถึง 25 ปี

ส่วนประเทศสิงคโปร์และประเทศไทย มีกฎหมาย The Infectious Act (Chapter 137) และพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายเป็นการให้อำนาจแก่ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ในเชิงการป้องกันและการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ซึ่งอำนาจดังกล่าวนอกจากการสั่งการให้ดำเนินการใดๆ ตามที่เห็นสมควรแล้วยังมีอำนาจในการจับกุม อำนาจในการแยกกักกัน ในการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวนี้ยังมีการมอบอำนาจพิเศษ ให้ด้วยแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แต่อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ต้องใช้ได้ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น และมีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคติดต่อและการเข้ามาเป็นผู้ช่วยเหลือการดำเนินการในด้านต่างๆ

การอภิปรายผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดความผิดและโทษสำหรับผู้ป่วยที่กระทำการอันอาจแพร่เชื้อนั้นรวมเป็นส่วนหนึ่งของบทบัญญัติในกฎหมายอาญา โดยมีหลักการให้ลงโทษผู้ป่วยด้วย โรคติดต่อและแพร่เชื้อโรคนั้นต่อไปยังบุคคลภายนอกโดยเจตนา และนำมาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบกรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง

ประเทศอังกฤษได้นำกฎหมายอาญาที่มีอยู่ในเรื่องการทำร้ายร่างกายมาใช้ โดยความผิดฐานทำร้ายร่างกายในกฎหมายอาญากว้างพอที่จะครอบคลุมถึงการกระทำของผู้ใดที่เป็นเหตุให้บุคคลอื่นติดเชื้โรค โดยนำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงกับความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา หรือฆ่าคนตายโดยไม่เจตนามาวินิจฉัยความรับผิดชอบผู้ที่แพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรงไปยังผู้อื่น การแพร่เชื้อโรคกับความผิดที่ไม่ถึงกับทำให้คนตายการทำร้ายร่างกาย คือ การกระทำโดยเจตนาหรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่น ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ประเทศฝรั่งเศส เมื่อมีการฟ้องร้องดำเนินคดีในเรื่องการกระทำอันเป็นการแพร่เชื้อโรค ศาลฝรั่งเศสได้นำบทบัญญัติกฎหมายเรื่องการนำสารพิษเข้าสู่ร่างกายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาปรับใช้ แม้ว่าบทบัญญัตินี้จะมีขึ้นสำหรับกรณีการวางยาพิษที่มีอยู่มาแต่ความให้ครอบคลุมถึงการกระทำการแพร่เชื้อโรคติดต่อร้ายแรง ทั้งนี้ผู้กระทำมีเจตนาที่จะทำให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย

ประเทศออสเตรเลียมีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข และประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติความผิดฐานเจตนาแพร่เชื้อโรคร้ายแรงมากหรือโรคติดต่อที่มีข้อบังคับประกาศให้เป็นโรคติดต่อพิเศษตามเจตนารมณ์ขอพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีบทลงโทษผู้ที่กระทำการแพร่เชื้อโรค คือ 1) ผู้ใดไม่ว่าโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ทำให้บุคคลอื่นติดต่อกับโรคต้องระวางโทษปรับ 2) ในการดำเนินคดีตามมาตรา 11 จำเลยมีสิทธิได้รับความคุ้มครองหากพิสูจน์ได้ว่าบุคคลที่ติดต่อยาแรงนั้นได้รู้และสมัครใจที่จะยอมรับเอาความเสี่ยงนั้นเอง และความผิดฐานกระทำการโดยเจตนาแพร่เชื้อโรคร้ายแรง คือ ผู้ใดกระทำการ โดยมีเจตนาร้ายไม่ว่าโดยวิธีการใด อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคร้ายแรงเข้าสู่ร่างกาย หรือพยายามกระทำการโดยมีเจตนาร้ายไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับเชื้อโรคร้ายแรงเข้าสู่ร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 25 ปี

ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายโรคติดต่อที่สำคัญคือ The Infectious Act (Chapter 137) มีลักษณะคล้ายกับพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ของประเทศไทย ที่มีลักษณะในเชิงบริหารงานหรือการป้องปราม โดยคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ในเชิงการป้องกันและการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โดยมีอำนาจสั่งการให้ดำเนินการใดๆ ตามที่เห็นสมควรแล้ว และอำนาจในการจับกุม การแยกกักกัน แต่อำนาจหน้าที่นั้นต้องใช้ได้ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น และให้อำนาจ

เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคติดต่อและการเป็นผู้ช่วยเหลือการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) จังหวัดเชียงใหม่ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และภาครัฐโดยเฉพาะเจ้าพนักงานควบคุมโรคควรมีการให้ความรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคล สถานประกอบการและกลุ่มเป้าหมายอื่นในกฎหมายฉบับนี้

2) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการหรือคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อตามจำนวนที่จ่ายจริงที่ผู้ที่ต้องดำเนินการหรือผู้ได้รับคำสั่งจะต้องจ่ายว่าควรมีรายละเอียดของรายการนั้นด้วยเสมอ ควรมีกฎระเบียบที่ชัดเจน ควรคำนึงถึงศักยภาพของผู้ที่ได้รับคำสั่งให้รอบด้าน ควรจะมีบทกำหนดโทษที่รุนแรงขึ้น

3) ผู้เดินทางไม่ยื่นเอกสารหรือหลักฐานต่อเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อประจำด่านควบคุมโรคติดต่อระหว่างประเทศให้มีมาตรการลงโทษสูงสุดที่กำหนดไว้รวมทั้งออกค่าใช้จ่ายเองทั้งหมดที่เกิดจากการกักตัวรักษาและอื่นๆ หากไม่มีจ่ายก็บังคับคดี ควรมีการใช้มาตรการทางกฎหมายให้เข้มข้นมากขึ้น โดยไม่มีการยกเว้นบุคคลใดๆ ทั้งสิ้น

4) ควรให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่รู้เห็นเป็นใจกับผู้โดยสารเป็นผู้รับผิดชอบเท่านั้น และรัฐควรเป็นผู้รับผิดชอบในกรณีที่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไม่รู้เพราะเป็นผู้ขนส่งผู้โดยสารเท่านั้น หรือไม่รู้เห็นเป็นใจกับผู้ที่เป็นหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่ออันตราย รวมทั้งควรเพิ่มมาตรการลงโทษผู้ฝ่าฝืนกันบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

5) คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติของพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ควรเพิ่มผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านโรคติดต่อตามมาตรา 16 ววรรค 1 รวมเข้าในมาตรา 11 คณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดควรเพิ่มคณะกรรมการที่มาจาก

ภาคเอกชน อาสาสมัครสาธารณสุข ควรมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเด็ดขาด

6) จังหวัดเชียงใหม่ควรมีมาตรการทางกฎหมายหรือบังคับใช้กฎหมายที่เคร่งครัด ควรมีบทลงโทษทางอาญา และนักพอสสมควรสำหรับผู้ตั้งใจหรือรู้ว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือสัมผัสกลุ่มเสี่ยงแล้วยังปล่อยปะละเลยในการควบคุมป้องกันตนเองแล้วไปยังสถานที่อื่นๆ ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคโควิด 19 และกฎหมายควบคุมโรคติดต่อให้ประชาชน ผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น

7) การใช้ดุลยพินิจในการออกคำสั่งควรอยู่ในรูปของคณะกรรมการและการออกคำสั่งทางปกครองให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และการให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างเหมาะสม มีความเป็นกลาง โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการใช้ดุลยพินิจตามอำเภอใจ ไม่ควรใช้ดุลยพินิจที่ลำเอียง

เอกสารอ้างอิง (References)

- Contagious Disease with The Roles and Authority of The Government; Retrieved on September 1, 2021, from <https://multi.dopa.go.th/lawspecialist/news/cate6> (In Thai)
- Division of General Communicable Diseases, Department of Disease Control. (2021). Guidelines for Surveillance, Prevention and Control of Coronavirus Disease 2019 (COVID-2019): Ministry of Public Health. (In Thai)
- Kampanat Satitporn. (2020). Legal Principles in Exercise of Discretion of Government Officials. Legal Advising Group
- Law and Legal Contracts Academic Division, Office of Law and Litigation Office of the Permanent Secretary, Bangkok. (Thailand). (In Thai)
- Pakpoom Ruchikajorndet. (2020). The Role of Law on National Security and Epidemic Situation. Legal Department, Legal Division of State Administration. Bangkok (Thailand). Office of the Council of State Administration. (In Thai)
- Panot Suwanmala and Preecha Thipmonta. (2021). Legal Measures for Surveillance, Prevention and Control
- Phnom Kleechaya. (2018). Urbanites' Accessibility, Understanding, Evaluation and Application of Health Information for their Self Care in International Spreading of Emerging Infectious Disease. Research Report. Bangkok (Thailand). Health System Research Institute (HSRI). (In Thai)
- Thanawat Ratchatakorn. (1995). Legal measures controlling Aids transmitters. Master. Laws (Law). Chulalongkorn University. Bangkok. (Thailand). Graduate School. (In Thai)

จังหวัดเชียงใหม่ควรมีการนำกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงทุกฉบับมาปรับใช้บังคับอย่างเคร่งครัดและจริงจัง

จังหวัดเชียงใหม่ควรมีการนำกฎหมายอาญามาปรับใช้ในการวินิจฉัยความรับผิดชอบ กรณีกระทำการแพร่เชื้อโรคที่เป็นโรคติดต่อร้ายแรงโดยนำเอาการปิดบังความจริงเกี่ยวกับการป่วย ความผิดฐานแพร่เชื้อโรคโดยเจตนาหรือประมาททำให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การพยายามฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายของผู้อื่นหรือการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทอันเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การปรับใช้กฎหมายอาญาในการบังคับใช้ในการควบคุมโรคติดต่ออันตราย
- 2) การพัฒนากฎหมายควบคุมโรคติดต่อในการบังคับคดีโทษทางอาญา

- Ranong Ket Dao and Others. (2020). The Development of a Surveillance Model Prevention and Control of Corona Virus Infection 2019 Tambon Health Promoting Hospital Udon Thani Province (Thailand) - Udon Model COVID-19. Research Report. Udon Thani: Udon Thani Provincial Public Health Office. (In Thai)
- Siriporn Jarupisitphaiboon. (2001). Criminal Liability with Spreading Serious Contagious Diseases to Persons. Master. Laws (Law). Chulalongkorn University. Bangkok. (Thailand). Graduate School. (In Thai)